

Vážené dámy, vážení pánové,

před padesáti lety minus jeden den český národ ulehл ke spánku v zemi, která věřila ve svou suverenitu a ráno se probudil v totalitě. Nikdo si tenkrát, v den minus jedna, nemyslel, že by to mohlo být možné. Přesto se to stalo a může se to stát znovu, pokud ztratíme svou historickou paměť. Pokud si z mého projevu vezmete alespoň tento fakt, nemluví tu dnes zbytečně.

Před padesáti lety byly pásky tanků varšavské smlouvy rozdraceny naděje našeho národa, naděje budovat si v rámci Evropy vlastní budoucnost po vzoru ostatních demokratických států.

Vojska pěti zemí sovětského bloku, velmoci, která byla dlouhou dobu komunistickým režimem oslavována jako přítel, ochránce a mírotvůrce, vtrhla do naší země, aby nás na dalších dvacet let okupovala a donutila prožít potupné období normalizace a reálného socialismu

Náš národ si tehdy zažil období vzplanutí národní identity a jednoty, a současně zažil i pocity zrady a hlubokého ponížení. Zrady a ponížení o to hlubší, že jsme nečelili jenom invazi pěti armád, ale současně i vnitřním kolaborantům připraveným využít situace a sloužit sovětské totalitní moci.

Pražské jaro skončilo na pásech ruských tanků, ale obnažilo pravou tvář komunistické ideologie, ideologie třídní nenávisti, pro kterou lidský život nic neznamená. Ideologie, která je od počátku neslučitelná se základními lidskými právy na důstojný život.

Rok 1968 nám také velmi názorně ukázal, jak je těžké vzít si zpátky jednou ztracenou svobodu. Ukázal, že je nemožné domáhat se spravedlnosti v systému, který byl jednou uchopen totalitní mocí. Mocí, která je neviditelná, pokud národ vyšlapuje podle předem daného plánu, ale která umí zasáhnout s brutalitou sobě vlastní v okamžiku, kdy chce někdo vystoupit z řady a vzít si svá práva zpátky. Zasáhnout s brutalitou, která potřebuje v lidech vyvolat strach – strach o existenci, strach o holý život. Ukázal nám také, jak komunistický systém zatočil se svými vlastními lidmi a jak naivní byly představy těchto lidí, že vůli lídra diktátora lze reformovat.

Musíme chránit a předávat zkušenosti generace osmašedesát, musíme trvale poukazovat na to, že ideologie autoritativních režimů má dvě tváře. Jednu líbivou, slibující na všechno jednoduchá řešení a tu druhou, tu pravou, která se ukáže, když se jí podaří dostat k opravdové moci. Potom je už obvykle pozdě. Musíme se proto hlasitě ozývat v okamžicích, kdy vnímáme ohrožení demokracie, když vidíme, jak jsou mnozí připraveni, za příslib nějakého budoucího dobra, souhlasit s omezováním svých občanských svobod. Když vidíme, jak mnohdy slábne chuť bránit vlastní individuální odpovědnost a jak prodáváme svou budoucnost za výhody takzvaného sociálního státu.

Musíme protestovat, když vidíme, jak se komunisté a jim podobní opět derou k moci a arogantně zpochybňují svůj podíl na národních tragédiích minulého století.

Rok 1968 nám také ukázal, co musí být našim prioritním národním zájmem. Být součástí bloku zemí, které mají s bojem za lidská práva a demokracii historické zkušenosti, být pevnou součástí Severoatlantické aliance a spolupráce v rámci Evropské unie. Být pevným článkem ve společném řetězu. Připraveni čestně nést náklady společné obrany. A nedávné tragické zkušenosti nám ukázaly, že ty náklady mohou představovat i cenu nejvyšší.

Prosím, abychom minutou ticha, s hlubokou úctou a vděčností, vzdali čest všem obětem okupace 1968 i těm, kteří položili své životy v boji za naši svobodu a bezpečí.

Petr Beitzl, primátor města